

**ДЪРЖАВЕН ОБРАЗОВАТЕЛЕН СТАНДАРТ
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА
КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯТА
„ХИДРОЛОГИЯ, ХИДРОГЕОЛОГИЯ И МЕТЕОРОЛОГИЯ“**

Професионално направление				
Код: 0532	Науки за земята			
Професия				
Код: 053202	Хидрология, хидрогеология и метеорология			
Степени на професионална квалификация	-	-	III	-
Ниво по Национална квалификационна рамка (НКР)	-	-	4	-
Ниво по Европейска квалификационна рамка (ЕКР)	-	-	4	-

1. Изисквания към кандидатите

1.1. Изисквания към кандидатите за входящо минимално образователно и/или входящо квалификационно равнище за придобиване на степен на професионална квалификация съгласно Закона за професионалното образование и обучение

За придобиване на трета степен на професионална квалификация по професията „Хидрология, хидрогеология и метеорология“ от Списъка на професиите за професионално образование и обучение, утвърден от министъра на образованието и науката със Заповед № РД09-2230 от 09.08.2024 г., изискванията за входящото минимално образователно равнище към кандидатите са:

- за ученици – завършено основно образование;
- за лица, навършили 16 години – придобито право за явяване на държавни зрелостни изпити или завършено средно образование.

1.2. Здравословното състояние на кандидата се удостоверява с медицински документ, доказващ, че професията, по която желае да се обучава, не му е противопоказна.

2. Описание на професията

Лицата, придобили трета степен на професионална квалификация по професията „Хидрология, хидрогеология и метеорология“, на този етап получават достатъчни познания и умения в областта на хидрологията, хидрогеологията и метеорологията.

В областта на хидрологията се разработват теми, свързани с генезиса на речния отток, многогодишните колебания на речния отток, вътрешногодишното и пространственото разпределение на речния отток и водните ресурси. По-конкретно се разработват дейности, като управление на водните ресурси, изследвания върху химичния състав и състоянието на повърхностните води, генезис на речния отток, многогодишни колебания и режим и на водните ресурси, както и влиянието на климатичните промени върху водните ресурси.

В областта на хидрогеологията обучаваните получават знания и придобиват умения за извършване на различни хидрогеоложки изследвания и анализи, които включват оценка на водните ресурси, изследване на подземните води и тяхното влияние върху околната среда. Завършилите могат да бъдат отговорни за планиране и изпълнение на теренни измервания, събиране на образци и анализ на данните. Те могат да работят както в лабораторна среда, така и на терен, събирайки и анализирайки проби от почвата и водните ресурси. Познанията по хидрогеология дават възможности за сътрудничество с геолози, инженери и други специалисти, за да се изготвят подробни отчети и да се вземат решения относно управлението на водните ресурси и опазването на околната среда.

В областта на метеорологията обучаваните получават широки познания и придобиват умения за извършване на различни метеорологични измервания и анализи, които включват наблюдения на атмосферните условия, измерване на метеорологични параметри, като температура, влажност, налягане и вятър, както и прогнозиране на времето. Завършилите могат да работят както на терен, така и в метеорологични центрове, използвайки различни инструменти и технологии за събиране и обработка на данни. Те могат да бъдат отговорни за изготвянето на метеорологични прогнози и издаването на предупреждения за опасни метеорологични явления. Длъжностите в сферата на метеорологията може да се изпълняват самостоятелно или в сътрудничество с други специалисти в областта на метеорологията за решаване на сложни проблеми и изготвяне на анализи и отчети.

При изпълнение на трудовите си дейности завършилите професията „Хидрология, хидрогеология и метеорология“ носят отговорност за собствената си безопасност и тази на поверените им екипи, целесъобразното и ефективното използване на поверената им техника,

инструменти и материали, качествено и в срок извършване на възложени проекти в съответствие с действащите стандарти, технически норми и изисквания.

Обикновено в тази професия се работи на пълен работен ден. Повечето дейности се извършват на открито извън населени места – в планината, на полето, водни басейни и др. В своята работа служителът е изложен на различни атмосферни условия – вятър, сняг, дъжд, силно слънце.

Важни изисквания за упражняване на професията са: спазване на трудовата и технологичната дисциплина, умение за работа в екип, лоялност, инициативност, бързо и правилно реагиране в сложни и непредвидени ситуации. Изискванията, като физическа издръжливост, устойчивост на работа при еднообразна рутинна дейност, сръчност, концентрация на вниманието и наблюдателност, са от съществено значение за качествено упражняване на професията.

3. Единици резултати от ученето (ЕРУ) за придобиване на трета степен на професионална квалификация по професията

Степен на професионална квалификация	Ниво по НКР/ЕКР	Номер на ЕРУ и вид професионална подготовка (ПП)								
		ЕРУ 1	ЕРУ 2	ЕРУ 3	ЕРУ 4	ЕРУ 5	ЕРУ 6	ЕРУ 7	ЕРУ 8	ЕРУ 9
		Обща ПП			Отраслова ПП		Специфична ПП			
III	4	x	x	x	x	x	x	x	x	x

3.1. Списък на Единиците резултати от ученето по видове професионална подготовка

ЕРУ по обща професионална подготовка – единна за всички професионални направления от Списъка на професиите за професионално образование и обучение

ЕРУ 1. Здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда

ЕРУ 2. Икономика и предприемачество

ЕРУ по отраслова професионална подготовка – единна за професиите от професионално направление „Науки за земята“

ЕРУ 3. Топографско чертане

ЕРУ 4. Геоморфология

ЕРУ по специфична професионална подготовка по професията

ЕРУ 5. Информационни и комуникационни технологии в професионалната дейност

ЕРУ 6. Обща хидрогеология

ЕРУ 7. Хидрология

ЕРУ 8. Метеорология

ЕРУ 9. Мониторингови наблюдения в хидрологията, хидрогеологията и екологичен контрол

3.2. Описание на единиците резултати от ученето за професията „Хидрология, хидрогеология и метеорология“

3.2.1. Обща професионална подготовка по професията

ЕРУ № 1	Здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда
---------	---

Резултат от учене 1.1	Спазва хигиенните норми и здравословните и безопасните условия на труд (ЗБУТ) на работното място
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основните нормативни документи за здравословни и безопасни условия на труд • Обяснява възможните професионални и здравни рискове на работното място и причините за тяхното възникване • Разяснява основните правила при оказването на първа помощ при трудови злополуки • Изброява основните видове лични предпазни средства и техните функции • Познава видовете защитни приспособления и средства за сигнализация и маркировка за осигуряване на ЗБУТ • Изброява правилата за работа при аварии и аварийни ситуации
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Прилага мерки за безопасност на работното място • Спазва хигиенните норми на работното място • Прилага инструкции за безопасна работа • Реагира правилно при аварийни ситуации
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Спазва стриктно мерките за безопасност при изпълнение на различните трудови дейности
Резултат от учене 1.2	Осъществява превантивна дейност за опазване на околната среда
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава нормативни документи, свързани с опазването на околната среда и ЗБУТ • Познава трудовоправните норми, свързани със ЗБУТ • Разяснява общите изисквания за осигуряване на ЗБУТ съобразно спецификата на провежданата дейност и изискванията на техническото, технологичното и социалното развитие с цел защита на живота, здравето и работоспособността на работещите
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Търси информация за устойчиви практики, приложими в конкретната професионална дейност • Изпълнява дейности по събиране и съхраняване на опасни продукти, излезли от употреба уреди и консумативи съобразно правилата за рециклиране • Използва технологии и материали, щадящи околната среда • Спазва практики за пестене на вода, енергия и други ресурси на работното място
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Правилно обработва отпадъците на работното място съобразно изискванията за сортиране • Вярно и точно разпознава замърсяващи фактори на работното място и съдейства за ограничаване на въздействието им • Способен е стриктно да следва утвърдените правила и изисквания за опазване на околната среда
Критерии	за Част по теория на професията:

оценяване на ЕРУ	<ul style="list-style-type: none"> • Владее теоретични знания за: <ul style="list-style-type: none"> – хигиенните норми – здравословните и безопасните условия на труд на работното място – овладяването на аварийни ситуации и оказването на първа помощ – превантивната дейност за опазване на околната среда <p>Част по практика на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Избира своевременно най-адекватния тип поведение при зададената рискова ситуация • Вярно и точно определя необходимите действия за оказване на първа помощ
Средства за оценяване	<p>Част по теория:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит <p>Част по практика:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ № 2	Икономика и предприемачество
Резултат от учене 2.1	Познава основите на пазарната икономика
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основни икономически понятия – търсене, предлагане, пазар, конкуренция, цена • Познава ролята на държавата в икономиката – данъци, бюджет, регулации • Обяснява дейността на организацията в контекста на основни икономически принципи и понятия • Разяснява основни понятия във финансите – приходи, разходи, печалба, инвестиции • Разбира значението на социалната и екологичната отговорност при ръководене на бизнес
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Използва основни икономически понятия, като търсене, предлагане, пазар, конкуренция и цена при изпълнение на професионалните си задачи • Отчита значението на основните финансови показатели, като приходи, разходи, печалба и инвестиции
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Прилага правилата и изискванията, свързани с ролята на държавата в икономиката, включително данъци, бюджет и регулации, в рамките на работната среда и своите професионални ангажименти
Резултат от учене 2.2	Познава основите на предприемачеството
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава същността и ролята на предприемачеството в икономиката • Изрежда основните стъпки при стартиране на бизнес, включително генериране на идея, пазарно проучване, изготвяне на бизнес план

	<ul style="list-style-type: none"> Изброява видовете фирми и организационно-правни форми на стопанска дейност
Умения	<ul style="list-style-type: none"> Разграничава видовете фирми и организационно-правните форми на стопанска дейност Прилага знания за предприемачеството в работната си среда
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> Идентифицира успешни практически примери за управление на бизнес начинания Предлага решения за подобряване на дейността в съответствие с технологичните и организационните изисквания При необходимост представя идеи и предложения пред клиенти, инвеститори или партньори, като аргументира решенията си
Критерии за оценяване на ЕРУ	<p>Част по теория на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> Владее основните теоретични знания и понятия в областта на икономиката Владее основните теоретични постановки в областта на предприемачеството <p>Част по практика на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> Вярно, точно и мотивирано определя действията за разрешаване на описания проблем в зададения казус Участва в разработването на бизнес план на фирмата според изискванията на предварително дефинираното задание
Средства за оценяване	<p>Част по теория:</p> <ul style="list-style-type: none"> Писмен изпит <p>Част по практика:</p> <ul style="list-style-type: none"> Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика

3.2.2. Отраслова професионална подготовка по професията

ЕРУ № 3	Топографско чертане
Резултат от учене 3.1	Познава основните принципи на топографското чертане
Знания	<ul style="list-style-type: none"> Изброява средствата и материалите за изработка на чертежи Описва основните правила, принципи и стандарти на топографското чертане Познава видовете размери и отклонения в чертежите Знае правилата за изобразяване и оразмеряване в топографската карта Описва съдържанието на топографската карта Познава знаковата система в топографската карта Класифицира топографските карти
Умения	<ul style="list-style-type: none"> Разчита условните знаци и обозначения на топографската карта

	<ul style="list-style-type: none"> • Работи по изобразени и оразмерени чертежи, схеми, планове и карти • Решава задачи върху план и карта • Изчертава релефни форми и ситуационни елементи
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Работи в екип при оформяне и копиране на скици, схеми, чертежи, спазвайки правилата и стандартите на топографското чертане • Спазва професионалните принципи на дейността
Резултат от учене 3.2	Разчита и изработва топографски планове и карти
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Обяснява условните знаци и обозначенията на чертежи, схеми, скици • Описва методите за изготвяне на чертежи, схеми, профили
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Намира данни и изработва чертежи, скици, схеми • Работи с учебна, техническа и справочна литература • Изобразява релеф и ситуационни елементи върху топографската карта
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е да следва установените правила и изисквания при изчертаване на елементите на топографската карта • Изчертава точно планове и карти, съобразявайки се с техническите правила и норми
Критерии за оценяване на ЕРУ	<p>Част по теория на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Познава правилата за изобразяване и оразмеряване на топографската карта • Описва точно класификацията, съдържанието на топографската карта и използваната знакова система • Описва методите за изготвяне на чертежи, схеми, профили <p>Част по практика на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнява точно, вярно и пълно поставената практическа задача • Поставените задачи са изпълнени самостоятелно и в рамките на предварително зададено време
Средства за оценяване	<p>Част по теория:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит <p>Част по практика:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ № 4	Геоморфология
Резултат от учене 4.1	Познава вътрешния строеж на Земята, земната кора и релефообразуващите фактори
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава вътрешния строеж на Земята и строежа на земната кора • Обяснява формите и елементите на релефа • Познава връзките и взаимодействията между атмосфера, хидросфера и литосфера

	<ul style="list-style-type: none"> • Познава вътрешните земни релефообразуващи сили – движение на земната кора, вулканизъм, земетресения и влиянието им върху земната кора • Познава външните земни релефообразуващи сили – повърхностно течащи и подземни води, морета, океани, ледници, вятър • Описва ерозията и ерозионните процеси • Описва карст, карстови форми, карстообразуване
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Прилага специфични методи, като картографски и статистически методи и географска информационна система (ГИС) за обработка на данни и информация • Изработва база данни • Използва различни методи за анализ на формите на земната повърхност
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Самостоятелно и вярно анализира състоянието на релефа съобразно променящата се среда • Извършва количествената и качествената характеристика на процесите и формите, които формират релефа • Визуализира релефа с помощта на различни приложения, софтуерни продукти и ГИС
Резултат от учене 4.2	Използва геоинформационни системи
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава ГИС и компоненти на ГИС • Познава пространствените референтни системи и картографските системи • Познава глобалните сателитни навигационни системи • Познава същността и принципите за дистанционни изследвания • Познава същността и видовете
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Определя качествени и количествени характеристики на географските и геоморфоложките данни • Извършва геоинформационно моделиране на обекти и явления • Представя векторен и растерен модел на информацията • Извършва дейности по събиране и съхраняване на информацията и поддържане на база данни
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Използва специализиран софтуер и ГИС приложения за обработка на информацията и оформяне на проект • Вярно и точно представя събраната и обработената информация • Стриктно следва утвърдените правила и изисквания в работата си самостоятелно и в екип
Критерии за оценяване на ЕРУ	<p>Част по теория на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Владее теоретични знания за релефни форми и релефообразуване, ерозия и ерозионни процеси, карст и карстови форми

	<p>Част по практика на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Обработка данни и информация посредством използване на ГИС и специализиран софтуер • Създава и използва база данни • Вярно и точно визуализира релефните форми и въздействието на ендегенните и екзогенните фактори при образуването му
Средства за оценяване	<p>Част по теория:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит <p>Част по практика:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика

3.2.3. Специфична професионална подготовка по професия „Хидрология, хидрогеология и метеорология“ за придобиване на трета степен на професионална квалификация

ЕРУ № 5	Информационни и комуникационни технологии в професионалната дейност
Резултат от учене 5.1	Обработка информация с информационни и комуникационни технологии (ИКТ). Води ефективна комуникация на чужд език
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Описва целта и ползите от използването на интернет в работния процес на хидролога, хидрогеолога и метеоролога • Обяснява употребата на филтри и оператори за търсене, свързани с професионалната дейност • Познава ИКТ за комуникация и решаване на проблеми в процеса на изпълнение на различни хидроложки и метеороложки дейности • Прилага софтуерни продукти, свързани с професионалната дейност и работния процес на хидролога, хидрогеолога и метеоролога • Прилага стандартите за оформяне на делова кореспонденция (писма, имейли и др.) на чужд език
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Използва интернет в работния процес по хидрология, хидрогеология и метеорология • Анализира и оценява информацията в различни източници и оценява нейната надеждност, ползвайки познанията си по хидрология, хидрогеология и метеорология • Обменя знания и опит в онлайн общности от специалисти в професионалния бранш • Води устна комуникация на чужд език по професионални теми • Съставя различни видове документи на чужд език (официални писма, имейли, договори и др.)

	<ul style="list-style-type: none"> • Презентира идеи и предложения ясно, логично и аргументирано на чужд език • Участва в работни разговори, като изразява и защитава професионалната си позиция • Представя резултати, участва в международни конференции, разговаря с колеги и експерти
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Демонстрира основно владение на ИКТ при обработването на информация, свързана с различни хидроложки и метеороложки дейности • Адаптира комуникационния си стил спрямо ситуацията • Осигурява точност, яснота и ефективност в устната и писмената си комуникация на чужд език • Демонстрира активно слушане и задаване на уместни въпроси • Способен е да превежда терминология за различни аудитории (учени, институции, общественост) • Ефективно комуникира на чужд език по професионални теми в различни социални мрежи
Резултат от учене 5.2	Ползва професионални текстове на чужд език
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Идентифицира и използва професионална терминология на чужд език • Прилага основните техники за тълкуване и обобщаване на информация от специализирани текстове на чужд език
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Четене с разбиране на технически и научни текстове: статии, климатични доклади, карти, хидрогеоложки проучвания • Ползва чужд език при търсене на информация от интернет и други източници • Извлича ключова информация от професионални текстове на чужд език
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Интерпретира и прилага информация от професионални текстове на чужд език в работната си практика • Демонстрира коректност и точност при интерпретацията на специализирана информация на чужд език
Резултат от учене 5.3	Създава цифрово съдържание, свързано с хидроложката дейност
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Описва функционалностите на софтуерите за създаване и редакция на цифрово съдържание, свързано с хидроложката дейност • Съпоставя различни съвременните информационни технологии за разработване на проекти в областта на хидрологията, хидрогеологията и метеорологията
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Създава цифрово съдържание, свързано с дейността на геолога и геофизика • Редактира и оформя създадено цифрово съдържание

	<ul style="list-style-type: none"> • Използва редактори за създаване и поддръжка на шаблонни интернет страници и/или блогове • Използва съвременните информационни технологии за разработване на проекти в областта на хидрологията
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Демонстрира свободно владение на ИКТ при създаването на електронно съдържание, свързано с хидроложката дейност
Критерии за оценяване на ЕРУ	<p>Част по теория на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Демонстрира знания за самостоятелно разрешаване на поставените задачи в рамките на предварително зададеното за това време <p>Част по практика на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Демонстрира умения и компетентности, свързани с употребата на ИКТ
Средства за оценяване	<p>Част по теория:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит <p>Част по практика:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ № 6	Обща хидрогеология
Резултат от учене 6.1	Познава основите на хидрогеологията
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Описва генетичната връзка между литоложките и стратиграфските хоризонти и подземните води • Обяснява процесите на формиране и подхранване на подземните води • Разграничава основните видове подземни води • Познава състава и основните свойства на подземните води • Изброява основните понятия и термини в хидрогеологията • Описва средите на разпространение на подземните води • Познава химичния състав на подземните води • Познава находищата на минералните води • Обяснява ролята на хидрогеоложките знания при устойчивото управление на водните ресурси
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Решава задачи с практическа насоченост • Определя хидрогеоложки параметри (дебит, ниво, водоотдаване) • Извършва хидрогеоложки наблюдения • Да работи с хидродинамични карти • Прилага базови принципи на устойчиво управление при оценка на водни ресурси
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е да участва в хидрогеоложко картиране • Способен е вярно да разграничава видовете водоносни хоризонти

	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е да измерва и документира естествени извори, водоземни кладенци и пиезометри, както и да взима проби от тях • Оценява значението на устойчивото използване на подземните води в контекста на екологичните политики и практики
Резултат от учене 6.2	Извършва опитно-филтрационни изследвания
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основните хидрогеоложки параметри на водоносния пласт • Дефинира движението (динамиката) на подземните води • Разграничава основните видове опитно-филтрационни изследвания (водочерпения, водоналивания и водонагнетявания) • Съобразява технологията и последователността на извършване на опитно-филтрационни изследвания в зависимост от целите и задачите • Дефинира основните закони и уравнения на динамиката на подземните води
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Реализира опитно-филтрационни изследвания и отчита изискванията към методиката на измерване • Работи с основните уреди, с които се извършват опитно-филтрационни изследвания • Работи с учебна, техническа и справочна литература
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е самостоятелно или с помощта на инженер-хидрогеолог да извършва полеви опитно-филтрационни изследвания и да документира получените резултати • Въз основа на получените резултати от опитно-филтрационните изследвания е способен да извършва изчисления за определяне на хидрогеоложките параметри на водоносните пластове • Работи ефективно в екип при извършване на полската работа • Носи отговорност за хора и техника • Проявява толерантност към членовете на екипа и ангажираност към поставената задача
Критерии за оценяване на ЕРУ	<p>Част по теория на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Поставената задача се решава при предварително зададено точно време. Демонстрира правилно владение на специфична терминология <p>Част по практика на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Решава точно и вярно поставената практическа задача съгласно поставените изисквания
Средства за оценяване	<p>Част по теория:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит <p>Част по практика:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ № 7	Хидрология
Резултат от учене 7.1	Познава речните води
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Дефинира структурата и организацията на речните системи • Описва морфометрични характеристики и методи на изследване • Описва хидроложкия кръговрат в речните водосбори и водния баланс в речните басейни • Познава химичния състав на речните води, факторите за неговото формиране и методите за изследване • Описва източниците на подхранване и структурата на речния отток в България • Дефинира понятието отточен режим • Разграничава факторите за годишния и многогодишния отточен режим и методите за тяхното изследване
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Решава задачи с практическа насоченост • Работи с учебна, техническа и справочна литература • Извършва изследвания на речните системи, като използва различни методи за анализ
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е аргументирано и компетентно да дискутира по въпроси, свързани с хидроложкия кръговрат на повърхностните води • Участва в различни изследвания за определяне на химичен състав или отток на речните води • Способен е да извършва мониторингови наблюдения на реки и водосборни области
Резултат от учене 7.2	Познава езерните води
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Класифицира езерните котловини по произход и морфология • Познава динамиката на езерните води • Описва езерата в България по произход, морфометрия, динамика, температура, химичен състав, хидробиологични особености
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Решава задачи с практическа насоченост • Извършва изследвания на различни езера в България • Работи с учебна, техническа и справочна литература
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Участва в различни изследвания за определяне на химичен състав или хидрографските характеристики на езерните води • Способен е да извършва научни изследвания, свързани с езерата в България
Резултат от учене 7.3	Водни ресурси
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава водните ресурси като елемент на природно-ресурсния потенциал

	<ul style="list-style-type: none"> • Изброява методите на изследване на водните ресурси • Описва водните ресурси на България • Разбира същността и особеностите на управлението на водните ресурси • Познава изискванията за опазване на повърхностните и подземните води и на зоните за защита на водите за питейно-битови цели
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Решава задачи с практическа насоченост • Извършва изследвания на водните ресурси в България • Работи с учебна, техническа и справочна литература
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Участва в управлението на водните ресурси в България • Участва в изследователски екипи за определяне на водните ресурси в страната чрез използването на различни изследователски методи • Работи ефективно в екип при извършване на изследователска работа • Проявява толерантност към членовете на екипа и ангажираност към поставената задача
Критерии за оценяване на ЕРУ	<p>Част по теория на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Поставената задача се решава при предварително зададено точно време. Демонстрира правилно владене на специфична терминология <p>Част по практика на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Решава точно и вярно поставената практическа задача съгласно поставените изисквания
Средства за оценяване	<p>Част по теория:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит <p>Част по практика:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ № 8	Метеорология
Резултат от учене 8.1	Познава основните понятия и процеси в метеорологията
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Описва състава и структурата на атмосферата • Изброява основните метеорологични параметри • Описва разпределението на температурата, вятъра и водата в атмосферата • Изброява неблагоприятните и опасните метеорологични явления • Описва въздушните маси и атмосферните фронтове • Дефинира, описва и класифицира облаците в атмосферата • Дефинира атмосферните валежи, описва тяхното образуване и класифицира валежите

	<ul style="list-style-type: none"> Обяснява основните проявления на изменението на климата и тяхното отражение върху атмосферните и хидрологичните процеси
Умения	<ul style="list-style-type: none"> Решава задачи с практическа насоченост Работи с учебна, техническа и справочна литература Изследва и анализира факторите, влияещи върху климата Разпознава данни и сигнали за екстремни климатични явления, отразени в карти, бюлетини и ГИС-базирани приложения
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> Способен е вярно да разграничава видовете климатични елементи Способен е да извършва справки за климатичните условия за конкретни цели Участва в изследвания, свързани с климата и факторите, които му влияят Съдейства за устойчиво управление на водните ресурси в условия на климатични промени
Резултат от учене 8.2	Измервания и метеорологична обработка
Знания	<ul style="list-style-type: none"> Дефинира и изброява видовете измервания за определяне на основните метеорологични параметри Описва основните инструменти за измерване, принципите им на работа и видовете грешки Познава организацията на метеорологичните наблюдения Познава принципите за обработка и анализ на резултатите от измерванията Изброява дистанционните методи за измерване на метеорологични величини Изброява видовете метеорологични прогнози и основни принципи на тяхното разработване Разяснява значението на прогнозните модели за екстремни климатични явления при оценка на риска
Умения	<ul style="list-style-type: none"> Решава задачи с практическа насоченост Работи с учебна, техническа и справочна литература Работи с измервателни уреди Документира резултатите от измерванията Разработва метеорологични прогнози Интерпретира информация от прогностични източници за екстремни климатични явления и я съпоставя с хидрологичните условия
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> Способен е самостоятелно да извършва метеороложки измервания с помощта на измервателна техника Участва в система за събиране и разпространение на информация за метеорологични данни

	<ul style="list-style-type: none"> • Работи ефективно в екип при извършване на метеорологични измервания • Носи отговорност за хора и техника • Проявява толерантност към членовете на екипа и ангажираност към поставената задача • Участва в дейности по наблюдение и оценка на климатични рискове в професионален контекст
Критерии за оценяване на ЕРУ	<p>Част по теория на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Поставената задача се решава при предварително зададено точно време. Демонстрира правилно владение на специфична терминология <p>Част по практика на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Решава точно и вярно поставената практическа задача съгласно поставените изисквания
Средства за оценяване	<p>Част по теория:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит <p>Част по практика:</p> <p>Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика</p>
ЕРУ № 9	Мониторингови наблюдения в хидрологията, хидрогеологията и екологичен контрол
Резултат от учене 9.1	Познава хидрогеоложките мониторингови наблюдения
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Посочва какви са целите на мрежите и програмите за мониторинг на подземните води • Изброява и описва методите за хидрогеоложки мониторинг • Познава изискванията на пунктовете за мониторинг • Изброява параметрите на хидрогеоложкия мониторинг • Разграничава видовете мониторинг – контролен, оперативен, превантивен и др. • Изброява и описва измервателната апаратура за мониторинг
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Събира и обработва данните от мониторингови наблюдения на подземните води • Оценява точността на измервателните уреди • Извършва интерпретация на данните от мониторинга • Работи със специализиран софтуер за автоматизиран мониторинг
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е да участва в изготвянето на програми за хидрогеоложки мониторинг • Анализира и интерпретира данните, получени от измервания на подземните води • Способен е да определя честотите и циклите на мониторинговите наблюдения
Резултат от учене 9.2	Познава мониторинговите наблюдения в хидрологията

Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Изброява и описва методите за мониторингови наблюдения в хидрологията • Описва развитието на технологиите в областта на мониторинга и анализа и оценката на количеството на водите и наносния отток • Посочва взаимовръзката между повърхностни и подземни води, в това число проучвания в областта на смесването на пресни подземни води и морски води в крайбрежните зони на страната • Описва режима на карстовите извори от мрежата за количествен мониторинг • Дефинира и описва оперативния режим на специализираните системи за ранно предупреждение в случаи на природни бедствия от хидрометеорологичен произход
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Събира и обработва данни от мониторингови наблюдения на повърхностните води • Извършва интерпретация на данните • Разработва и прилага нови техники за мониторинг и оценка, базирани на изкуствен интелект и системите за наблюдение на Земята
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Анализира и интерпретира данните, получени от измервания на повърхностни води • Способен е да участва в разработването и поддържането на специализирани системи за ранно предупреждение в случаи на природни бедствия от хидрометеорологичен произход
Резултат от учене 9.3	Екологичен контрол и инструменти за мониторинг на околната среда
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Дефинира понятието „екологичен мониторинг“ • Изброява и описва основните стопански отрасли, оказващи влияние върху околната среда в България • Разграничава видовете екологичен мониторинг и посочва основните им цели и задачи • Описва подхода, структурата и същността на управлението на околната среда в съответствие с транспониране на екологичното законодателство спрямо европейските законови норми • Изброява замърсителите на въздуха и описва въздействието им върху екосистемите
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Събира и обработва данни от мониторингови наблюдения на околната среда • Осъществява мониторинг и екологичен контрол
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Участва в управлението на околната среда • Способен е да участва в изготвянето на програми за

	екологичен мониторинг
Критерии за оценяване на ЕРУ	<p>Част по теория на професията:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Поставената задача се решава при предварително зададено точно време. Демонстрира правилно владееене на специфична терминология <p>Част по практика на професията:</p> <p>Решава точно и вярно поставената практическа задача съгласно поставените изисквания</p>
Средства за оценяване	<p>Част по теория:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит <p>Част по практика:</p> <p>Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика</p>

4. Съвкупност от единици резултати от учене, които формират придобиването на квалификация по част от професията „Хидрология, хидрогеология и метеорология“

Степен на професионална квалификация	Ниво по ЕКР/НКР	ЕРУ № ... от списъка по т. 3.1.
III	4	ЕРУ 1, ЕРУ 4, ЕРУ 6, ЕРУ 9 ЕРУ 1, ЕРУ 3, ЕРУ 7, ЕРУ 9 ЕРУ 1, ЕРУ 2, ЕРУ 5, ЕРУ 8, ЕРУ 9

5. Изисквания към материалната база

5.1. Изисквания към кабинетите за обучение по теория на професията – характеристики, обзавеждане, оборудване, софтуер

Учебните кабинети трябва да имат работно място за всеки обучаван: работна маса и стол, учебна дъска, шкафове, екран и стойка за окачване на табла и други средства за обучение, учебни пособия: демонстрационни макети и модели, реални образци, онагледяващи табла, учебни видеофилми, мултимедийна техника: компютри, проектори и съответните програмни продукти за онагледяване.

Компютърният кабинет трябва да включва по един персонален компютър на всеки обучаван със софтуер за обработка на информацията и оформяне на проект, създаване и редакция на цифрово съдържание, свързано с хидроложката дейност, за автоматизиран мониторинг, свързани в мрежа, принтер, плотер, скенер и достъп до интернет.

5.2. Изисквания към учебната база за обучение по практика на професията – характеристики, обзавеждане, оборудване, софтуер

Учебната практика се провежда на открито, на специално подбрани райони с подходящи природни условия или в учебни и компютърни кабинети в зависимост от климатичните условия и учебното съдържание. Преди да бъдат допуснати до практика, обучаваните преминават задължителен инструктаж по здравословни и безопасни условия на труд.

Компютърните кабинети трябва да разполагат с по един персонален компютър на всеки обучаван с необходимия хардуер и софтуер, свързан в мрежа, принтер, плотер, скенер, мултимедия (за предпочитане с компютърен интерфейс) и достъп до интернет.

За осъществяване на практични занимания материалната база трябва да разполага със следните инструменти: нивометрична макара (електролит), хидрометрична и метеорологична измервателна техника.

За придобиване на трета степен на професионална квалификация по професията „Хидрология, хидрогеология и метеорология“ е необходимо обучението по практика да се осъществява на територията на обекти с наличие на кладенци и пиезометри за наблюдение на подземните води, метеорологични и хидрометрични станции и др.

За обучението по теория и практика е необходима техническа документация: закони, наредби и инструкции, регламентиращи нормативните изисквания за геодезическа дейност.

6. Изисквания към обучаващите

Право да преподават по теория и практика на професията имат лица с висше образование и образователно-квалификационна степен „магистър“ или „бакалавър“ по специалности от професионално направление „Администрация и управление“ и „Икономика“ от област на висше образование „Социални, стопански и правни науки“, от професионално направление „Архитектура, строителство и геодезия“ от област на висше образование „Технически науки“, както и от професионално направление „Науки за земята“ от област на висше образование „Природни науки, математика и информатика“ от Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, приет с Постановление № 125 от 2002 г. на Министерския съвет (ДВ, бр. 64 от 2002 г.), съответстващи на професията.

Учителска длъжност по учебен предмет или модул от професионалната подготовка може да се заема и от лица със завършено висше образование по съответната специалност и без професионална квалификация „учител“.

По учебен предмет или модул от професионалната подготовка, за който няма съответно професионално направление в Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, могат да преподават лица без висше образование и без придобита професионална квалификация „учител“, ако са придобили съответната професионална квалификация при условията и по реда на Закона за професионалното образование и обучение.

Препоръчително е на всеки три години обучаващите да преминават курс за актуализиране на професионалните си знания, умения и компетентности.